

[Holstein.]

raadede" — ved Vaabenstilstanden og i Maanederne umiddelbart forinden Vaabenstilstanden — „indenfor en Kreds af Regeringsmedlemmer fra de tre skandinaviske Lande, som en Uge efter Vaabenstilstandens Begyndelse samedes i København for dèr at fortsætte det tidligere paa Aaret" — altsaa under Verdenskrigen, under den store Offensiv og hele den store Krig paa Vestfronten i Sommeren 1918 — „paabegyndte Arbejde paa et Udkast til, hvad man kaldte en international Retsordning."

Maaneder forinden Verdenskrigen sluttede og Vaabenstilstanden blev undertegnet, havde Regeringsmedlemmer i de tre smaa nordiske Lande siddet og drøftet, hvad man kaldte en international Retsordning. Ja, jeg tør nok sige, at dette Arbejde maa have været Udtryk for en lys og forhaabningsfuld Stemning. Jeg tør ogsaa sige, at det i nogen Grad har været Udtryk for en fuldkommen Overvurdering af den Rolle, de nordiske Stater spiller og spillede paa det daværende Tidspunkt i Storpolitikken i Europa. Endvidere siger Friherre Marks von Würtemberg:

„Man troede" — altsaa fra nordisk

Side — „, og blandt dem, der troede dette, var der ogsaa fødte Pessimister" — jeg er tilbøjelig til at tro, at Friherre Marks von Würtemberg hører om ikke til de fødte Pessimister, saa i hvert Fald til de maadeholdne Pessimister — „at kunne regne med Indkaldelse af en almindelig Fredskongres, hvor Sejrherrerne, de besejrede og neutrale kunde mødes for under den amerikanske Præsidents Auspicier at søge at opnaa en delvis Forstaaelse af de Spørgsmaal, som maatte løses ved Fredsslutningen. Paa denne Fredskongres mente man, at Grunden vil blive lagt til en stærk international Sammenslutning, der havde Villie og Evne til i Fremtiden at opretholde Freden og Retten mellem Folkene. Det ansaas ikke for udelukket" — det var det fjerde Synspunkt fra nordisk Side — „at en saadan Konference vilde lade de nordiske Stater, deres politiske Magtesløshed til Trods, spille en Rolle som ideelle Magtfaktorer. Disse Forhaabninger er ikke gaaet i Opfyldelse". Alle disse fire Forhaabninger, siger Friherre Marks von Würtemberg er ikke gaaet i Opfyldelse. „Virkeligheden", staar der med fremhævet Tryk i hans Udtalelse, „blev en helt anden." Og saa føjer Friherre Marks von Würtemberg til som sit Syn paa den under Fredskonferencen i Paris skabte europæiske Situation:

„Hvad man end tænker om Rimelig-

heden eller Urimeligheden af de Vilkaar, som disse Fredsslutninger paalagde de besejrede, staar det dog nu klart for de fleste, at paa de Vilkaar, der her er Tale om, er den virkelige Fred ikke kommet, men skuddt ud i en meget fjern Fremtid." Og han slutter med at sige: „Det er desværre ubestrideligt, at det ikke har været muligt at splitte den tykke Taage af Uro, som gør sig gældende paa saa mange Punkter. Om Fredens Grænseafgørelser i alle Henseender vil vise sig holdbare, er et aabent Spørgsmaal. Jeg tror ikke, at Folkeforbundet paa det nuværende Stadium vil kunne spille nogen afgørende Rolle i en skarp Konflikt mellem Stormagter."

Dette er Friherre Marks von Würtembergs Grundsyn med Hensyn til Folkeforbundets Stilling i Øjeblikket i Verdenspolitikken, og jeg tror ikke, at der her i Rigsdagen findes eet konservativt Medlem, som ikke fra A til Z vil give Friherre Marks von Würtemberg Medhold i de Udtalelser, han her har fremsat i „Politiken". Men for yderligere at understrege den Baggrund, hvorpaa disse Udtalelser er fremsat, vil jeg bede ærede Medlemmer, hvis de har overset det, om en Gang til at læse de Udtalelser, der 10-Aarsdagen for Vaabenstilstandsdagen fremsattes af Tysklands ansvarlige Leder, af Østrigs, af Ungarns og Italiens, saa vil de ærede Medlemmer se, at var Baggrunden i 1922 for den Forsvarsordning, der da anbefalede af Vestres Regering, usikker og utryg og af en saadan Art, at den i Virkeligheden ikke berettigede til en saadan Amputering, som da fandt Sted, saa er den mange, mange Gange alvorligere nu.

Den daværende Statsminister henviste mig i 1920 til, at Maalet for Folkeforbundet var at blive et alment internationalt Instrument, saaledes at hele den gamle europæiske Entente- og Alliancepolitik for Fremtiden blev udelukket og skulde være dødsdømt. Ententer, sagde Statsministeren, er i Strid med Folkeforbundets Aand og Grundsatning. Jeg havde den Gang i al Beskedenhed tilladt mig at udtrykke Haabet og Ønsket om nærmere politisk Forstaaelse paa det udenrigske Omraade mellem de nordiske Stater og eventuelt ogsaa Holland; disse mine beskedne og spagfærdige Udtalelser, som ærede Medlemmer kan læse i Folketingstidende, hvis de gider, blev sablet ned, hujet ned i hele den danske Presse, undtagen i et enkelt konservativt Blad, som en sindssvag Mands Tale. Og nu er Forholdet det, at hele Europa er et eneste Spindelvæv af Alliancer og Ententer, som det aldrig